

มาตรการต่อรองคำรับสารภาพกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย¹

ว่าที่ ร.ต.ภัทรพล จันท์เจริญแดง²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีหลักเกณฑ์ กระบวนการ หลักนิติวิธี และความสอดคล้องของระบบการดำเนินคดีอาญาต่อการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย ในประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาปริมาณคดีที่เข้าสู่ศาลโดยไม่จำเป็น ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มปริมาณขึ้นทุกปีและส่งผลกระทบต่อการควบคุมค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาความแออัดในสถานที่ต้องขังภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ซึ่งล้วนแต่เป็นการตีตราผู้กระทำผิดบางรายโดยไม่จำเป็นทำให้การกลับคืนสู่สังคมเป็นไปได้ยาก สังคมขาดการยอมรับหลังพ้นโทษ และทำให้ผู้ต้องขังซึ่งพ้นโทษเกิดแรงจูงใจในการกลับมากระทำความผิดซ้ำ อีกทั้ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาบางประเภทที่มีความยุ่งยากหรือในคดีที่มีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในวงกว้าง ซึ่งแม้ว่าจะมีการบัญญัติกฎหมายกำหนดโทษที่มีความรุนแรงเพียงใด แต่ก็มิได้ทำให้สถิติการก่ออาชญากรรมลดน้อยลง หรือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีที่พยานหลักฐานไม่เพียงพอต่อการจับกุมหรือการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมายได้ เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า รากฐานทางความคิดของการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้กำเนิดมาจากความต้องการในการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินคดีโดยรัฐที่รัฐมีหน้าที่ตามกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยแก่สังคม เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคู่ความในการดำเนินคดีที่ต้องได้รับการพิจารณาและอำนวยความยุติธรรมจากรัฐด้วยความรวดเร็ว ต้องลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น รวมถึงลดข้อจำกัดในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการดำเนินคดีแบบกล่าวหาโดยอ้างอิงได้จากแนวคิดตามทฤษฎีทางกฎหมายของสำนักบ้านเมืองที่มุ่งเน้นการให้อำนาจกับรัฐให้อำนาจสูงสุดที่จะออกกฎหมายใดก็ได้ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง ปัญหาการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้กับกระบวนการยุติธรรมโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑา วงศ์ทองสวรรค์ และ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จึงทำให้ปัจจุบันการดำเนินคดีโดยรัฐผ่านทางพนักงานอัยการที่มีหน้าที่ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่สั่งฟ้องผู้ต้องหา ซึ่งต้องพิเคราะห์จากปัจจัยที่แตกต่างกันในแต่ละคดี เช่น การพิจารณาความแน่นแฟ้นของพยานหลักฐาน ขอบเขตของกษัตริย์ราชอันเป็นสาเหตุให้เกิดการกระทำผิด ความไม่ได้สัดส่วนระหว่างการกระทำผิดและโทษที่ผู้กระทำผิดได้รับเทียบกับความร่วมมือของผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นการจับกุมหรือชั้นพิจารณา รวมถึงค่าใช้จ่ายในการฟ้องคดีที่รัฐต้องสูญเสียไปผ่านการใช้อำนาจของพนักงานอัยการในกระบวนการยุติธรรม มาพิจารณาประกอบการใช้ดุลยพินิจในแต่ละคดีด้วย ซึ่งจากศึกษาพบว่า การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐยังเกิดข้อจำกัดในเรื่องการบัญญัติอำนาจการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐาน ทำให้การนำตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องเป็นคดีต่อศาล เพื่อให้ได้รับโทษตามกฎหมายเป็นไปได้ยาก ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า หากมีการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาเป็นส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีโดยอาศัยคำต่อรองคำรับสารภาพของผู้ต้องหา อันจะส่งผลให้พยานหลักฐานในคดีมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะช่วยลดระยะเวลาในการพิจารณาคดีทั้งระบบแล้ว ยังมีส่วนช่วยลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลโดยไม่จำเป็น และลดจำนวนนักโทษที่ล้นเรือนจำอีกด้วยแล้ว นอกจากนี้ ยังมีกระทบทางอ้อมให้เป็นการลดค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐลงได้เป็นอย่างดีด้วย จึงถือได้ว่ามาตรการต่อรองคำรับสารภาพเป็นกลไกที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐและต่อคู่ความในคดีให้มีกระบวนการอำนวยความยุติธรรมที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผ่านการใช้อดุลยพินิจต่อรองคำรับสารภาพของพนักงานอัยการกับจำเลยนั่นเอง

แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาทำให้ทราบว่า มาตรการต่อรองคำรับสารภาพยังมีปัญหาและข้อจำกัดในการบังคับใช้ที่ขาดความชัดเจนหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

โดยจากการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาบังคับใช้ในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบันการแสวงหาพยานหลักฐานเป็นสิ่งสำคัญในการนำคดีขึ้นสู่ศาล ดังนั้น เมื่อยังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการเข้าสอบสวนคดีอาญาร่วมกับพนักงานสอบสวนทำให้บางกรณีการเข้าถึงพยานหลักฐานในคดีเป็นไปได้ยาก เนื่องจากต้องอาศัยการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนที่มีปริมาณจำนวนบุคลากรน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณคดีในความรับผิดชอบและหน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้ต้องดำเนินการ อีกทั้งในการดำเนินคดีอาญาบางประเภทมีความยุ่งยาก หรือมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในวงกว้าง อีกทั้ง บทบาทหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเองมีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่และพยานหลักฐานในคดีจนอาจกระทบต่อการอำนวยความยุติธรรม ดังนั้น กลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ จึงเป็นสิ่งที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญและบัญญัติไว้ในมาตรา 258 ง ด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญาให้เกิดแก่ประชาชนและสังคม

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการกำหนดฐานความผิดที่เหมาะสมกับการนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ กล่าวคือ มาตรการจัดกล่าวจะปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีความชัดเจนและรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากคำต่อรองคำรับสารภาพจะมีผลทำให้พยานหลักฐานในคดีมีความชัดเจน ง่ายต่อการนำตัวผู้กระทำความผิดไปเป็นคดีต่อศาล และช่วยย่นระยะเวลาในการสืบพยานเพื่อการต่อสู้คดีในชั้นศาล หรือช่วยลดระยะเวลาการพิจารณาข้อเท็จจริงในคดีของศาล อีกทั้ง คำต่อรองคำรับสารภาพที่มีการให้การขัดท้อจะมีผลต่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในสังคม เนื่องจากพยานหลักฐานในคดีจะนำไปสู่การนำตัวผู้ต้องหา ผู้สนับสนุน หัวหน้าองค์กรอาชญากรรมมารับโทษได้ และมีผลเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย นอกจากนี้ ยังทำให้ลดระยะเวลาการถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาของศาล ซึ่งจะลดการตีตราผู้กระทำความผิดให้ไม่ถูกตั้งข้อรังเกียจและสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า การนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาบังคับใช้ยังขาดความชัดเจนในเรื่องการกำหนดประเภทฐานความผิดที่เหมาะสม ซึ่งเห็นว่าควรกำหนดเฉพาะประเภทฐานความผิดอาชญากรรม ความผิดในคดีชำนัญพิเศษต่างๆ หรือคดีที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม หรือคดีบางประเภทที่ผู้กระทำความผิดกลับมาก่อทำความผิดซ้ำในฐานความผิดเดิมภายหลังพ้นโทษแล้ว จึงจะสมควรถูกกำหนดให้ใช้มาตรการพิเศษดังกล่าวนี้

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาข้อจำกัดการกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความเหมาะสมในการนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ สืบเนื่องจากการกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความเหมาะสมในการนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้มีความสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนให้มาตรการบรรลุตามเป้าประสงค์ โดยจากการศึกษาพบว่า ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความเหมาะสมควรเป็นตำแหน่งซึ่งมีลักษณะสำคัญสองประการ ได้แก่ ประการแรกต้องเป็นตำแหน่งในหน่วยงานที่มีบุคลากรมีความพร้อมด้านองค์ความรู้ทางกฎหมายในระดับสูง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพในคดีหรือการกระทำความผิดที่มีข้อยุ่งยาก คดีที่มีอัตราโทษสูง คดีสำคัญ คดีที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ หรือแม้กระทั่งคดีชำนัญพิเศษต่างๆ ที่ต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเฉพาะ ประการที่สองต้องเป็นตำแหน่งที่อยู่กึ่งกลางระหว่างผู้มีอำนาจจับกุมกับผู้มีอำนาจพิพากษาลงโทษ กล่าวคือ ไม่มีความใกล้ชิดกับผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับมากเกินไป จึงอยู่ในสถานะที่ยากต่อการถูกง้อใจหรือแทรกแซง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรม

ประเด็นปัญหาที่สี่ ปัญหาการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหาในกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพ เมื่อสิทธิและเสรีภาพในคดีของคู่ความเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องได้รับความคุ้มครองทำให้การบัญญัติกฎหมายรองรับสิทธิของผู้เสียหายและผู้ต้องหามีความจำเป็น ดังนั้น เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสอดคล้อง

กับบทบัญญัติของมาตรา 29 วรรคสองและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และมาตรา 28 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้เสียหายและผู้ต้องหาในคดีอาญาไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้การนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ถูกผูกพันให้ต้องปฏิบัติตามหลักการดังกล่าวด้วย โดยจากการศึกษาพบว่า ควรกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหาที่มีหลักการสำคัญหลายประการ ได้แก่ ประการแรกต้องมีการแจ้งสิทธิและหน้าที่ รวมถึงอธิบายขั้นตอนในกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพให้คู่ความทราบและต้องได้รับความยินยอม ประการที่สองในกระบวนการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพระหว่างผู้แทนของรัฐกับผู้ต้องหาต้องกระทำโดยปราศจากการจูงใจ มีคำมั่น สัญญา ชูเชิญ หลอกลวง โดยมีเจตนาทุจริตหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ประการที่สามต้องจัดให้มีทนายความที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่บุคคลดังกล่าว และในกรณีผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือผู้เยาว์ รัฐต้องจัดให้มีบุคคลที่ผู้ต้องหาไว้วางใจ รวมถึงนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์อยู่ร่วมระหว่างการต่อรองคำรับสารภาพด้วย ประการที่สี่ต้องกำหนดให้คู่ความทุกฝ่ายในคดีมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของศาลในกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพต่อศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจในคดี และคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด และในประการสุดท้ายเฉพาะผู้เสียหายให้มีสิทธิให้ถ้อยคำหรือนำส่งพยานหลักฐานแก่ศาลหรือแก่ผู้แทนของรัฐที่ดำเนินการต่อรองคำรับสารภาพได้ด้วย

ประเด็นปัญหาที่ห้า ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพสืบเนื่องจากการบัญญัติเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาไว้ตามมาตรา 84 วรรคสี่ มาตรา 135 มาตรา 226 มาตรา 226/1 วรรคหนึ่ง และมาตรา 227/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีการกำหนดหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานของศาลไว้อย่างรัดกุม เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและผู้เสียหายอย่างมาก อันอาจเกิดข้อจำกัดในการรับฟังพยานหลักฐานของมาตรการต่อรองคำรับสารภาพ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐาน กฎหมายเพียงมีเจตนารมณ์มิให้เกิดการรับฟังพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและมีให้เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดการสร้างพยานหลักฐานที่ได้มาโดยทุจริตขึ้นเท่านั้น เช่นนี้ เมื่อเจตนารมณ์ของการดำเนินกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพเป็นการดำเนินการภายใต้ดุลยพินิจพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐตามกฎหมาย การเจรจาต่อรองคำรับสารภาพจึงมิได้เกิดจากจูงใจ มีคำมั่น สัญญา ชูเชิญ หลอกลวง โดยมีเจตนาทุจริตหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงควรเป็นพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้นั่นเอง ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแก่กรณีดังกล่าวให้ชัดเจน กล่าวคือ คำมั่นที่เกิดจากจูงใจ มีคำมั่น สัญญา ชูเชิญ หลอกลวง โดยมีเจตนาทุจริตหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้นต้องเป็นคำมั่นที่มีราคาหรือมีค่า (Promise of value) หมายความว่า ศาลจะไม่นำมาตรา 226 มาบังคับใช้ ในกรณีที่จำเลยซึ่งให้ความร่วมมือกับรัฐให้การรับสารภาพแล้วได้ประโยชน์จากคำให้การนั้นอีกนั่นเอง

ประเด็นปัญหาที่หก ปัญหาการกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลในการตรวจสอบคำต่อรองคำรับสารภาพ เมื่อศาลถือเป็นสถาบันที่เป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบ ถ่วงดุล และรับรองความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพ ประกอบกับศาลเป็นหน่วยงานอิสระ ที่มีลักษณะสำคัญสอดคล้องกับหลักการ “The Due of process” ที่หมายความว่า “เป็นกระบวนการอันชอบด้วยกฎหมาย” ทำให้ศาลเปรียบเสมือนเป็นมาตรการประกันความยุติธรรมสุดท้ายของที่อาจะมีให้แก่ประชาชน ดังนั้น การจะทำให้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพสามารถนำมาใช้ โดยได้รับความเชื่อถือศรัทธาและเป็นที่ยอมรับของประชาชน จึงควรบัญญัติให้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบคำต่อรองคำรับสารภาพแก่ศาลยุติธรรม เพื่อให้แน่ใจว่าการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้จะเป็นไป โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า วิธีการดังกล่าวจะเป็นหลักประกันการอำนวยความยุติธรรมแก่คู่ความในคดีได้ อีกทั้ง ยังเป็นการช่วยกำกับดูแล ตรวจสอบ และถ่วงดุลการใช้อำนาจของพนักงานอัยการโดยหน่วยงานภายนอก เพื่อให้การใช้ดุลยพินิจในกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด อันเป็น จดมุ่งหมายสูงสุดของการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน

โดยจากการศึกษาค้นคว้ามาตรการต่อรองคำรับสารภาพ ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาการกำหนดประเภทฐานความผิดที่พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวน ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ ควรพิจารณากำหนดฐานความผิดให้มีความครอบคลุมกับประเภทคดีมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มเติมในมาตรา 15 ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ก่อนการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ดังนี้

จากเดิม³

มาตรา 15 เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนคดีดังต่อไปนี้ และได้แจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบแล้ว ให้แจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจทราบด้วย

- (1) คดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษขั้นต่ำจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น
- (2) คดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ายมนุษย์
- (3) คดีอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เมื่อได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจไปเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ที่ทำการของพนักงานสอบสวน หรือขอให้พนักงานสอบสวนแจ้งความสืบหน้าในการสอบสวนให้ทราบ

³ มาตรา 15 ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่

เป็นระยะ หรือขอให้ตรวจสอบพยานหลักฐานหรือประเด็นใดเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะก็ได้ แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจพนักงานสอบสวนในการดำเนินการสอบสวนไปก่อนที่พนักงานอัยการจะเข้าร่วมสอบสวน

ในการสอบสวนร่วมกันตามวรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าควรได้รับคำปรึกษาแนะนำจากพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควรให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดี แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยกับคำแนะนำนั้นหรือมีเหตุขัดข้องไม่อาจปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นได้ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกการไม่เห็นด้วยหรือเหตุขัดข้องพร้อมด้วยเหตุผลนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวน

ในการดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อัยการสูงสุด และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติร่วมกันกำหนด ในระหว่างที่ยังมิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปตามที่พนักงานอัยการแจ้งให้ทราบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่อัยการสูงสุดกำหนด

ในการแจ้งหรือติดต่อประสานงานกันตามมาตรานี้ จะแจ้งหรือติดต่อกันทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

แก้ไขใหม่

มาตรา 15 วรรคหนึ่ง ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ควรกำหนดว่า

“เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนคดีดังต่อไปนี้⁴ และได้แจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบแล้ว ให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่แจ้งให้พนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจทราบว่า ได้มีการกระทำความผิดพร้อมด้วยรายละเอียดแห่งการกระทำความผิดนั้น ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุถึงข้อหาที่แจ้งแก่ผู้ถูกจับ สถานที่ที่การกระทำความผิดเกิด รวมถึงพฤติการณ์ของการกระทำความผิดในเบื้องต้นด้วย”

- (1) คดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษขั้นต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น
- (2) คดีที่มีข้อยุ่งยาก หรือคดีเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ
- (3) คดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน⁵ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ายมนุษย์ และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค
- (4) คดีเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ หรืออนามัยของประชาชน

⁴ แก้ไข มาตรา 15 ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

⁵ ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(5) คลื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด”

มาตรา 15 วรรคสอง ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“ให้พนักงานอัยการมีอำนาจไปเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ณ ท้องที่ที่การกระทำความผิดเกิด หรือ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวน หรือขอให้พนักงานสอบสวนแจ้งความกับหน้าในการสอบสวนให้ทราบเป็นระยะ หรือขอให้ตรวจสอบพยานหลักฐานหรือประเด็นใดเพิ่มเติมเป็นการเฉพาะก็ได้ แต่ไม่เป็นการคัดอำนาจพนักงานสอบสวนในการดำเนินการสอบสวนไปก่อนที่พนักงานอัยการจะเข้าร่วมสอบสวน”

มาตรา 15 วรรคสาม ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“ในการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย”

มาตรา 15 วรรคสี่ ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“ในการสอบสวนร่วมกันตามวรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่า ควรได้รับคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควร ให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้คำแนะนำหรือตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นเริ่มการสอบสวน โดยให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดี แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยกับคำแนะนำ หรือมีเหตุขัดข้องไม่อาจปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นได้ หรือมีเหตุอันสมควรประการอื่นตามกฎหมาย ให้พนักงานสอบสวนบันทึกการไม่เห็นด้วยหรือเหตุขัดข้องพร้อมด้วยเหตุผลนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนและให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานอัยการ”

มาตรา 15 วรรคห้า ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“การดำเนินการสอบสวนร่วมกันตามวรรคสองและวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อัยการสูงสุดและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติร่วมกันกำหนดขึ้น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปตามที่พนักงานอัยการแจ้งให้ทราบตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่อัยการสูงสุดกำหนด”

มาตรา 15 วรรคหก ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“ในการแจ้งหรือติดต่อประสานงานกันตามมาตรานี้ เพื่อการดำเนินการสอบสวนร่วมกัน หรือเพื่อการประสานข้อมูลในการต่อรองคำรับสารภาพ อาจแจ้งหรือติดต่อกันด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใดที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้”

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังพบว่า ตามมาตรา 10 ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ได้มีการกำหนดวิธีการรับแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาไว้ จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว ดังต่อไปนี้

จากเดิม⁶

มาตรา 10 วรรคหก ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“เพื่อประโยชน์ให้เกิดความเป็นธรรม ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน หรือหัวหน้าสถานีตำรวจได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาในเรื่องใด ให้หน้าที่ส่งข้อเท็จจริงนั้นเป็นหนังสือให้แก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบและให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนนั้นที่จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงประกอบการสอบสวนและรวมหลักฐานการแจ้งดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

มาตรา 10 วรรคเจ็ด ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับแจ้งตามวรรคหก ภายหลังจากที่ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการแล้ว ให้พนักงานสอบสวนส่งข้อเท็จจริงที่ได้รับแจ้งไปให้พนักงานอัยการเพื่อรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

แก้ไขหรือเพิ่มเติมใหม่

มาตรา 10 วรรคหก ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนหรือหัวหน้าสถานีตำรวจ ได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาในเรื่องใด ให้มีหน้าที่ส่งข้อเท็จจริงนั้นเป็นหนังสือด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด ให้แก่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือพนักงานอัยการตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี และให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงนั้นประกอบการสอบสวนและรวบรวมข้อเท็จจริง ตลอดจนหลักฐานการที่ได้รับแจ้งไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย”

มาตรา 10 วรรคเจ็ด ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“ในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้รับแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาภายหลังจากที่ส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการและได้ดำเนินการตามวรรคหกแล้ว ให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ส่งข้อเท็จจริงที่ได้รับแจ้งไปให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย”

⁶ มาตรา 15 ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่

มาตรา 10 วรรคแปด ของ (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.

“การดำเนินการตามมาตรานี้ หากเจ้าพนักงานผู้ใดขัดขึ้นหรือไม่ให้ความร่วมมือ จนก่อให้เกิดความเสียหายในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยร้ายแรง”

2. ปัญหาการกำหนดฐานความผิดที่เหมาะสมกับการนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ควรกำหนดประเภทฐานความผิดที่สามารถนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ได้ โดยบัญญัติขึ้นใหม่เป็นกฎหมายใน (ร่าง) พระราชบัญญัติการต่อรองคำรับสารภาพ พ.ศ. ซึ่งจะบัญญัติฐานความผิดดังนี้

(1) คดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษขั้นต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น

(2) คดีที่มีข้อยุ่งยาก หรือคดีเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ

(3) คดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน⁷ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าย และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

(4) คดีเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ หรืออนามัยของประชาชน

(5) คดีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตาม (1) และพ้นโทษ หรือได้รับการพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก⁸ หรือได้รับการพระราชทานอภัยโทษ แล้วแต่กรณี แต่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกในความผิดฐานเดิมหรือฐานอื่น

(6) คดีอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด”

อีกทั้ง ควรเพิ่มข้อความในวรรคสองว่า “ การแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีเพื่อประโยชน์ในการต่อรองคำรับสารภาพในประเภทฐานความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการในมาตรา 15 แห่ง (ร่าง) พระราชบัญญัติการต่อรองคำรับสารภาพ พ.ศ. มาบังคับใช้โดยอนุโลม”

3. ปัญหาข้อจำกัดการกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความเหมาะสมในการนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ควรกำหนดให้พนักงานอัยการเป็นตำแหน่งที่เหมาะสมในการนำมาตราการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ ซึ่งมีเหตุผลสำคัญสองประการดังนี้

ประการแรก พนักงานอัยการเป็นตำแหน่งในหน่วยงานที่มีสภาพเป็นองค์กรที่มีความอิสระและมีกฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ในฐานะผู้แทนของรัฐที่นำคดีขึ้นสู่ศาล ประกอบกับสำนักงานอัยการสูงสุดมีบุคลากรที่มีความพร้อมด้านองค์ความรู้ทางกฎหมายในระดับสูง ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพในคดี

⁷ ตารางแสดงความผิดฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

<http://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-10-08-05-56/2016-05-22-08-08-51/2017-05-08-04-41-14> สืบค้นเมื่อวันที่ 17

พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

⁸ การคุมความประพฤติผู้ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก

<http://www.probaion.go.th/contentmenu.php?id=159> สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

หรือการกระทำความผิดที่มีข้อยุ่งยาก คดีที่มีอัตราโทษสูง คดีสำคัญ คดีที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ หรือแม้กระทั่งคดีขำนุติพิเศษต่างๆ ที่ต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเฉพาะ ดังนั้น เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการสอบสวนคดีอาญาร่วมกับพนักงานสอบสวนใน (ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. ในคดีอาญาบางประเภทให้กับพนักงานอัยการแล้ว ย่อมทำให้การนำมาตรวจการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้กับผู้ต้องหาตั้งแต่ชั้นสอบสวนสามารถกระทำได้อย่างและเป็นประโยชน์แก่การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีทำให้คดีเสร็จไปด้วยความรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประการที่สอง ตำแหน่งพนักงานอัยการเป็นตำแหน่งที่อยู่กึ่งกลางระหว่างผู้มีอำนาจจับกุมกับผู้มีอำนาจพิพากษาลงโทษ กล่าวคือ ไม่มีความใกล้ชิดกับผู้ต้องหาหรือผู้ถูกจับมากเกินไปเท่ากับพนักงานสอบสวนในเขตท้องที่เนื่องจากพนักงานอัยการมิได้มีการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเป็นการให้บริการประชาชนอย่างใกล้ชิดเหมือนพนักงานสอบสวน จึงอยู่ในสถานะที่ยากต่อการถูกง้อใจหรือแทรกแซง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรม

4. ปัญหาการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหาในกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพ ผู้ศึกษาพบว่าข้อเสนอนี้คือ ควรมีการบัญญัติกฎหมายรองรับสิทธิของผู้เสียหายและผู้ต้องหา สำหรับการนำมาตรการต่อรองคำรับสารภาพไว้ใน (ร่าง) พระราชบัญญัติการต่อรองคำรับสารภาพ พ.ศ. ดังต่อไปนี้

ผู้ต้องหา

1) พนักงานอัยการมีหน้าที่แจ้งสิทธิและหน้าที่ รวมถึงอธิบายขั้นตอนในกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพให้ผู้ต้องหาทราบสิทธิและหน้าที่ของตนตามกฎหมาย และเมื่อผู้ต้องหาได้ให้ความยินยอมและเข้าใจกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพแล้วให้ผู้ต้องหาลงชื่อตนไว้เป็นหลักฐานพร้อมกับทนายความ รวมอยู่ในสำนวนการสอบสวนด้วย

2) ในกระบวนการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพระหว่างพนักงานอัยการกับผู้ต้องหาต้องกระทำโดยปราศจากการง้อใจ มีคำมั่น สัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง โดยมีเจตนาทุจริตหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

3) ในกระบวนการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพระหว่างพนักงานอัยการกับผู้ต้องหา รัฐต้องจัดให้มีทนายความที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่ผู้ต้องหาในการดำเนินการตามสิทธิของตน และในกรณีผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือผู้เยาว์ รัฐต้องจัดให้มีบุคคลที่ผู้ต้องหาไว้วางใจ รวมถึงนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์อยู่ร่วมในระหว่างการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพกับผู้ต้องหาด้วย

4) ให้ผู้ต้องหาสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นในกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพต่อศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจในคดี และคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด

ผู้เสียหาย

1) ในกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพ เมื่อพนักงานอัยการได้ดำเนินการต่อรองคำให้การกับผู้ต้องหาจนเสร็จสิ้นแล้ว ให้พนักงานอัยการรับฟังความเห็นของผู้เสียหายประกอบการพิจารณา ก่อนเสนอคำต่อรองคำรับสารภาพต่อศาลด้วย แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิพนักงานอัยการที่จะพิจารณาเสนอคำต่อรองคำรับสารภาพแตกต่างจากความเห็นของผู้เสียหาย

2) ให้ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับค่าชดเชยความเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากผู้ต้องหาที่เข้าสู่กระบวนการต่อรองคำรับสารภาพในมูลกรณีอย่างเดียวกันแล้ว โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่และให้ผู้เสียหายนั้นมีสิทธิเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของคดีตามคำพิพากษา

ทั้งนี้ ก่อนให้การรับรองคำต่อรองคำรับสารภาพของผู้ต้องหาให้ศาลมีอำนาจรับฟังความเห็นของผู้เสียหายประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้ แต่ไม่ตัดสิทธิศาลที่จะพิจารณามีคำสั่งแตกต่างจากความเห็นของผู้เสียหาย โดยในกรณีดังกล่าวศาลอาจให้เจ้าพนักงานมีการสืบหาพฤติการณ์การกระทำความผิดและข้อเท็จจริงการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายทั้งปวงมาประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

3) ให้ผู้เสียหายมีสิทธิเบิกความต่อศาลในชั้นตรวจสอบคำต่อรองคำรับสารภาพ

4) กรณีที่ผู้เสียหายใช้สิทธิเบิกความต่อศาลในกระบวนการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพ รัฐต้องจัดให้มีทนายความที่มีหน้าที่ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่ผู้เสียหายนั้นและในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กหรือผู้เยาว์ รัฐต้องจัดให้มีบุคคลที่ผู้เสียหายไว้วางใจ รวมถึงนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ อยู่ร่วมระหว่างการเบิกความต่อศาลของผู้เสียหายด้วย

5) ให้ผู้เสียหายมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งรับรองคำต่อรองคำรับสารภาพของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจในคดี และคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด

5. ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ ควรมีการแก้ไขและเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในประเด็นดังต่อไปนี้

(1) ต้องมีการบัญญัติรับรองให้คำรับสารภาพที่เกิดจากกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนที่ดำเนินการโดยพนักงานอัยการเป็นพยานหลักฐานที่ใช้รับฟังได้ในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล หากปรากฏว่าพยานหลักฐานดังกล่าวมิได้เกิดจากจงใจ มีคำมั่น สัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง โดยมีเจตนาทุจริตหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และมีให้ถือเป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากการจงใจหรือให้คำมั่นตามมาตรา 135 ประกอบมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาลได้

(2) ต้องมีการบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษของมาตรา 227/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้ถือว่าคำรับสารภาพที่เกิดจากการกระบวนการต่อรองคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนที่ดำเนินการ

โดยพนักงานอัยการเป็นพยานชัดทอดที่สามารถใช้รับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาลได้ เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถใช้ประโยชน์จากพยานชัดทอดของผู้ต้องหาในการขยายผลการจับกุมผู้ต้องหา ผู้สนับสนุน หรือหัวหน้าองค์กรอาชญากรรม รวมถึงทำให้พนักงานอัยการสามารถใช้ประโยชน์จากพยานชัดทอดดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานประกอบคำฟ้องของผู้ต้องหา ผู้สนับสนุน หรือหัวหน้าองค์กรอาชญากรรมได้ ภายหลังจากที่เจ้าพนักงานตำรวจสามารถทำการจับกุมแล้วได้

6. ปัญหาการกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลในการตรวจสอบคำต่อรองคำรับสารภาพ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อรับรองในประเด็นกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการและให้การรับรองคำต่อรองคำรับสารภาพใน (ร่าง) พระราชบัญญัติการต่อรองคำรับสารภาพ พ.ศ. ดังต่อไปนี้

1) กำหนดให้ศาลที่มีเขตอำนาจในคดีมีอำนาจตรวจสอบคำต่อรองคำรับสารภาพของพนักงานอัยการกับผู้ต้องหา

2) กำหนดให้ศาลที่มีเขตอำนาจในคดีมีอำนาจพิจารณาให้การรับรองคำต่อรองคำรับสารภาพ

“การดำเนินการตามมาตรานี้ ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่เสนอคำต่อรองคำรับสารภาพของผู้ต้องหา และยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อศาล เพื่อขอรับรองคำต่อรองคำรับสารภาพ และให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคำต่อรองคำรับสารภาพโดยรับฟังความเห็นของผู้เสียหายประกอบการพิจารณาด้วย รวมถึงอาจให้เจ้าพนักงานสืบเสาะพฤติกรรมทั้งปวงของผู้ต้องหาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้”

“คำสั่งรับรองคำต่อรองคำรับสารภาพตามมาตรานี้ ให้ถือว่าผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาลตามคำต่อรองคำรับสารภาพที่รับรองนี้ นับตั้งแต่วันที่ได้รับรองคำต่อรองคำรับสารภาพ จนถึงวันที่คำต่อรองคำรับสารภาพนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับหรือคดีเสีย ถ้าหากมี”

“อนึ่ง คำต่อรองคำรับสารภาพจะมีผลผูกพัน เมื่อศาลให้การรับรองแล้วเท่านั้น”

3) การใช้สิทธิอุทธรณ์

“ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวกับคำต่อรองคำรับสารภาพแล้ว หากพนักงานอัยการ หรือผู้ต้องหา หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ไม่เห็นพ้องด้วยให้ใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งของศาลนั้นต่อศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือนับแต่วันที่ควรรู้ถึงคำสั่งนั้น โดยให้ศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว และคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้ถือเป็นที่สุด”

“ในกรณีหากศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่รับรองคำต่อรองคำรับสารภาพ ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาอย่างคดีสามัญต่อไป”

เอกสารอ้างอิง

- ผศ.ดร.สมัย โกรทินธาคม เปิดตำนาน : “ความผิดทางอาญาจากมุมเศรษฐศาสตร์” ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 | บทความ,
(<https://www.economics.psu.ac.th/?p=28519>)
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” : ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย.
(2545). หน้า 26.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 258 ง. “ด้านกระบวนการยุติธรรม”
(ร่าง) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (เรื่องเสร็จที่ 1788/2561)
ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
<http://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-10-08-05-56/2016-05-22-08-08-51/2017-05-08-04-41-14>
สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562
- การคุมความประพฤติผู้ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก
<http://www.probation.go.th/contentmenu.php?id=159> สืบค้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562